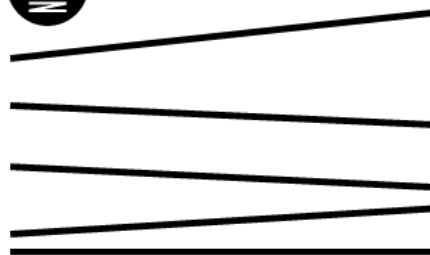

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Munch, Andreas.; af A. Munch.

En Aften paa Giske : historisk Skuespil i een
Akt

Christiania : Chr. Tønsbergs Forlag, 1855

67 s.

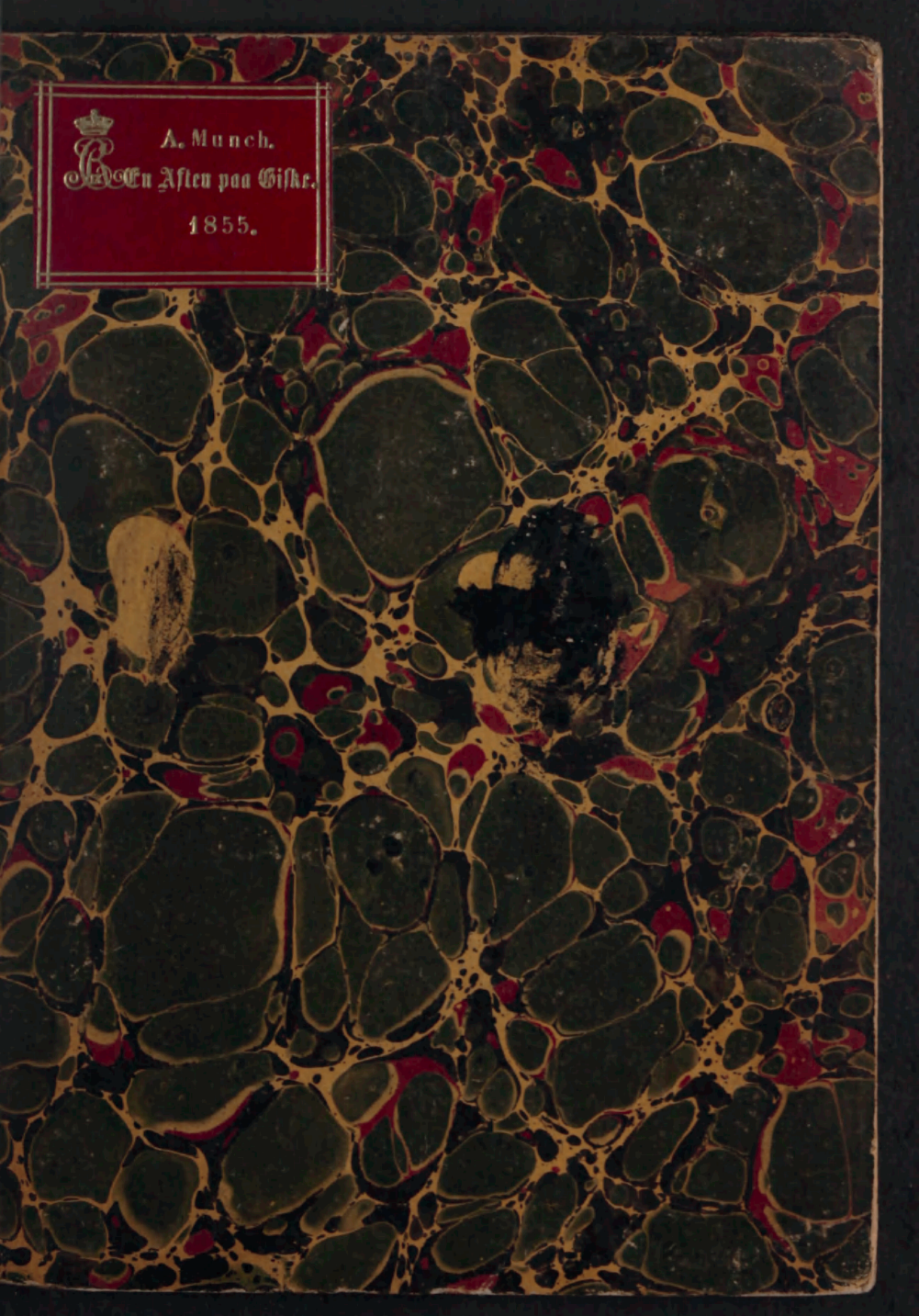
DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

The image shows the front cover of an old book. The cover is decorated with a marbled paper pattern featuring large, irregular, dark green or black spots on a light tan background, with small flecks of red and yellow. In the upper left corner, there is a rectangular red label with a thin white border. On the label, there is a small crown icon above a stylized monogram 'B'. To the right of the monogram, the text 'A. Munch.' is printed. Below the monogram and the name, the text 'Bogen Aften paa Giske.' is written in a cursive script. At the bottom of the label, the year '1855.' is printed.

A. Munch.
Bogen Aften paa Giske.
1855.

35, - 168.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130020577771

En Aften paa Giske

historisk Skuespil i een Akt,

af

A. M u n c h.

Christiania.

Chr. Tønsbergs Forlag.

Trykt af H. J. Eorum.

1855.

En Allen van Wilke

Antonie Schuyt i van der

in

van der

de bibliotheek

van de Koninklijke Bibliotheek

van de Koninklijke Bibliotheek

1822

En Aften paa Giske.

Personer:

Thorberg Arnesen, Herre til Gisle.
Magnhild Erlingsdatter, hans Hustru.
Gysteinn Orre, deres Son, en Dreng paa 14 Aar.
Stein Skaftefson, en ung Islander.
En Fremmed.
Stridsmand og Skjalde.

Handlingen foregaaer paa Gisle Gaard paa Søndmøre, en Høstaften Aar 1027.

Indre Sal i Thorberg Arnesøns Gaard paa Gisse; midt paa den ene Langvæg Højsædet.
I Baggrunden den store Hovedindgang fra Forhallen; tilvensstre, over for Højsædet,
Døre til andre Værelser.

Første Scene.

Ved en aabensaaende Luge i Forgrunden staar Gystein Orre og Stein Klafstøsson,
evende sig i Bueskydning.

Gystein (som netop har affødt sin Pil.)

Feilskudt igjen! (Roster sin Bue.)

Det er den dumme Bue!

Den duer intet. Laan mig din Islænding —

Den har meer Lykke.

Stein.

Gjerne det, min Gut.

Dog hjælper Buen lidet, uden Armen.

Gystein.

Har jeg da ingen Arm?

Stein.

Bevares, jo!

En fin og deilig Arm, en Somsruarm;
Kun lidt for blod vel endnu til at stramme
En islandsk Buestræng.

Gysteine.

Siig ikke det

Saa vist, du stolte Karl. See, den er spændt.

Stein.

I Sandhed! Orneungen faaer alt Sener.

Net saa — nu staaer Du rigtigt. Tag nu Sigte —
Vi lidt! — see her et Greb vi har paa Island
Med Pilekastet — Saa!

Gysteine. (efterat have affudt Pilen)

Bed Himlen, truffet!

See, Pilen sidder lige paa en Prik
I Barken hiit paa Birketræet, hvor
Vi satte Maalet. Endnu engang, Stein!

Stein.

Nu faaer det være nok. Det mørknes alt,
Og vi maa lukke Lugen. Der, tag Buen.
Behold den, siden Du kan bruge den —
Du finder knapt dens Mage her i Landet.

Gysteinn.

Jeg takker dig for Gaven, Fremmedkarl!
Buen er god. Dog stærkt det synes sagt,
At ikke Norge skulde eie Magen.

Steinn.

Nu, hvad har Norge vel af Ypperligt,
Som ei det faaer fra Island? Skal I bruge
En rigtig Kjempe af den gamle Art,
Med Vikingsmod i Brystet, Kløgt i Panden,
Med skønne Kunster og med gode Vaaben —
Maa han ei hentes fra min Fædres?
Og sønste Eders Konger deres Seire
Bevarede i sikker Sagastift —
Hvad heller højt besjunge i den ædle
Men svære Skjaldekunst — maa da ei Island
Dem laane baade Sagamænd og Skjalde?

Gysteinn.

Du praler højt, Islænding. Dog har jeg
Tit hørt min Fader sige, Eders D
Er kun en Udhavn mod vort skønne Land,
Et nøgent Skjær, hvor ikke Korn kan groe,
Knapt Skov kan trives, og hvad Godt I eie
Har Eders Fædre engang bragt fra Norge.

Stein.

Saa er det og. Det Bedste, unge Dreng,
Det Bedste, som en nordisk Mand kan eie,
Hvad ham er meer nødvendigt fast end Brødet,
Har vore Fædre bragt os med fra Norge —
Og det er Frihed! — Dette ædle Korn,
Som ikke vilde trives meer hos Eder,
Skjønt i den rigeste og bedste Jordbund,
Det har nu fæstet Rod, og trives herligt
Blandt Islands Fjeller og dets Surturbrand.
Hos os tør ingen Enkelt sig opkaste
Til Drot og Herre over alle Mænd,
Og tage for sig selv al Magt og Hæder.
Hos os, i grønne Dal, paa vilde Strande,
End sidde frit de gamle Vikingslægter,
Hver Bonde Konge paa sin egen Gaard —
Og skifte Lov og Ret imellem sig
Ei efter Ens, men efter Alles Villie,
Og hævde Stammefædres gamle Skik
Med Vikingsfærd, med Holmgang og med Skjaldskab.

Gystein.

Et herligt Liv! Nu kan jeg godt forstaae
Hvorledes Du ei kunde holde ud
I Rikaros, hos Olaf, Norges Konge.

Stein.

Did kom jeg heller ikke med min Villie,
Dg jeg forlod det, tvertimod Kong Olafs.

Gystein.

Dg derfor har da Kongen lyst Dig fredløs —
Hvor kan han det, naar Du er fremmed Mand?

Stein.

Net har han ei, skjøndt Magten vel endnu. —
Dog skal jeg snart og kunne spotte den.
Til jeg kan faae et Skib, og komme over
Til Island, har jeg sikkert Fristed her
Paa Giste, hos din gjæve Moder, Gystein —
At sige, hvis Fru Ragnhilds Husbond og
Godkjender hendes Lofte, naar han kommer.

Gystein.

End aldrig har min Fader Thorberg luffet
Sin Gal for nogen Mand, der blev forfulgt.

Stein.

Selv ei for Den, som blev forfulgt af Kongen?
Det er dog vitterligt, at Ingen hænger
Saa blindt hen ved Kong Olaf, som din Fader.

Gystien.

Min Fader er Kong Olafs Ben, ei Træl.
Desuden, hvad saa stær, stol kun paa mig —
Jeg vil beskytte Dig.

Stein.

Ei, vil man see!

Gystien.

Ja, smil du kun. Det maa Du vide dog —
Der er ei Nogen her paa Giske Gaard,
Selv ei min stolte Moder, som har Magt
At høre Thorbergs Billie, uden Drengen
Den unge Gystien Drrer. Og han vil nu
At Du skal overvintre her hos os —
Saa faaer vel Fader finde sig deri.
Der er jo andet Liv paa Gaarden alt
I de Par Dage, Du har været her! —
Thi maa Du ei forlade os saa snart,
Men blive her, og hjælpe mig at øve
Den ædle Baabenleg, og smukt fortælle
Mig manges Vinterkveld Historier
Om gamle Tiders Færd, om Vikingstog,
Og om det underlige Liv paa Island.

Stein.

Det skal jeg, slynke Gut. Og endnu meer —

Hvad siger Du, om jeg oplærer Dig
I Skjaldkunsten? — Thi jeg seer det vel
I dine Dine her, og paa din Binde,
At Du til denne ædle Kunst har Anlæg.

Gysteinn.

O herligt, herligt! Du er selv da Skjald?

Steinn.

Ja vist, og ingen daarlig, tør jeg sige.
Ikke for Intet er jeg Søn af Skafte
Lovfigemand, den bedste Skjald paa Island.
Dog maa jeg tilstaae, for det første Kvad,
Jeg nogensinde digted om en Konge,
Har hidtil jeg kun faaet megen Utaf
Til Skjaldeløn.

Gysteinn.

Hvorledes? Dette maa
Du strax fortælle mig, og sige Kvadet.

Steinn.

Ret gjerne. Nu, Du veed vel, hvordan jeg
Og Thorodd, Gelle, Egil, alle Sønner
Af Islands bedste Hovdinger, var sendt
Som Gjæster til Kong Olaf Digres Hof

Alf vore Fædre, da de Gamle selv
Ei kunde følge hans Indbydelse.
Nu, Kongen modtog os med Venlighed
Og megen Pragt og Hæder, det er sandt.
Men snart vi mærked dog den fule List,
Som skjultes under alt det fagre Væsen —
Vi var ei længer frie. Han slæbte os
Fra Biken med til Nidaros, og hvergang
Vi bad om Hjemlov, holdt han os med Løfter,
Tilfidsft med Magt. Saa gif halvandet Aar.
Da, endelig, blev Gelle, Snorres Søn,
Sendt hjem med den Bæffed, at ei vi Andre
Alf Kongen vilde blive givne frie,
Før Island i dets store Bondeslægter
Forpligted sig at tage Norges Love
Og svare Norges Konge Skat som Lydland.

Gystein.

Det skeer vel aldrig!

Stein.

Nei, vær rolig derfor. —

Langt heller lade vi vort Liv som Gidsler.
Imidlertid kan Du vel troe, vi var
Ei blide just i Hu, men klagede
Før Hver og En paa Kongen og hans Færd.
Jeg digtede en Bise om vor Tilstand
Og kvad den for hans Mænd. Alt dette kom

For Kongens Dren — han blev mægtig vred.
En Dag, jeg traadte ind til ham i Hallen
Hvor han omringet sad af al sin Hird,
Saa jeg han skifted Farve ved mit Komme.
Jeg veed ei hvad der drev mig til at spørge,
Om ikke Kongen vilde høre nu
Et Drapa, som min Fader Skafte havde
Udsat om ham, og lært mig, forat jeg
Igjen det skulde kvæde for Kong Olaf.
„Nei,” sagde han, „Jeg hører, Du har selv
Om mig en Bise digtet, kvæd den først.“
„Den er kun daarlig mod min Faders, Herre,
Jeg frygter den vil ikke hue dig” —
Saa var mit Svar. Men han blev mørk og sagde:
„Du frygter nok forat gjentage her
I Kongens Mafyn, hvad du paa hans Bag
Dg i det Dunkle har nidsjunget om ham.“
Da kom mit Blod i Røg, og høit jeg raabte:
„Naar saa du taler, Olaf Haraldsen,
Saa faaer Du høre Bisen, hvad end følger!”
Dg nu jeg kvæd:

Over Islands Fjelde
Falken svæver fri —
See! selv Heklas Linde
Farer han forbi.

Aldrig, aldrig trættes
Ham de stærke Vinger —
Ingen, uden Døden,
Bliver hans Betvinger.

Høit paa Klippen hænger
Fast hans lette Bo —
Did han Byttet bringer
Glad til Hjemmets No.
Der hans Unger kjære
Sidde lunt i Rede —
Engang, fjern fra Hjemmet,
Kun han dem ei frede.

Dra' Fuglesænger
Under Reden stod —
Kogled sine Kunster
For det unge Blod.
Bed hans blanke Løfter
Lod de sig forlede,
Hopped' ind i Nettet
Fra den trygge Rede.

Digre Konge kasted
Dem i gyldent Bur,
Sad med onde Dine
Derved lumsk paa Lur:

„Har jeg først de Unge
Komme og de Gamle,
Snart skal hele Slægten
I min Magt jeg samle.“

Men i Buret voger
Falkens fagre Vgt!
Stærken Kio de sætte
Snart i gyldne Net.
Snart de bryde Buret,
Eprænge Vaand og Stænger —
Ikkun Skam og Skade
Faaer den Fuglesfænger.

Ham de unge Høge
Hafte Dine ud,
Hlyve saa til Neden
Med det Seiersbud —
Der, paa Islands Kyster,
Hilse dem de Gamle —
Ikkun der, i Frihed,
Bil sig Slægten samle.

Over Islands Fjelde
Falken svæver fri —
See, selv Heklas Linde
Farer han forbi.

Aldrig, aldrig trættes
Islands Isfugls Binger —
Ingen, uden Døden,
Bliver dens Betvinger!

Gystein.

Djærvt var det kvædet, Stein. Hvad sagde Kongen?

Stein.

Han taug, og bed sin Brede mægtig i sig,
Og vilde skjule den med spidske Smil.
Hans Hirdmænd derimod flux gjorde Mine
Til at anfalde mig, og jeg beredte
Mig alt at sælge Livet dyrt — da Kongen
Bød dem at holde Fred, og lod mig føre
Til Herberget, at der jeg skulde vente
Paa endelig Beslutning i min Sag.
Jeg fandt det dog ei raadeligt at vente,
Men satte samme Nat i Værk en Plan]
Til Flugt, som længe alt var forberedt.

Gystein.

Jeg tænker endnu paa dit Kvad, Islænding.
Siig, er ei Ornen samme Art som Falken?

Stein.

Jo vist, kun endnu ædlere. Men hvi
Det Spørgsmaal?

Gystein.

Jo, fordi da passer

Dit Kvad om Falken og paa mig. Du kaldte

Mig Orne-llnge nys. Det er jeg ogsaa.

Stein.

Jeg tvivler ei derpaa. Du stammer jo

Saavel ved Fader som ved Moder fra

Dit Norges første Slægter: Arnung-Vtten

Og Erling Skjalgsøns Vt.

Gystein.

Det er ei alt.

Har Du da aldrig hørt, Stein Skafstessøn,

At Arnungen er rigtig Orneunge

Ei blot i Lignelse, men virkelig?

Min Fader Thorbergs Stammefader var

Finnvid den Fjundne, kaldet saa, fordi

Som Barn han fandtes i en Ornerede

Indføbt i Silkerov og Fjederham,

Og kjendte ei til anden Vt.

Stein.

Det er

Ei herligt Udspring, mægtigt vel at vække

Til Ornefærd. Dog kan jeg ikke nægte,

I dit Sted, Gystein, vendte jeg min Hu
Langt heller til din Morfars Ht paa Sole.
Den gamle Erling Skjalgsøn er jo nu
Den sidste fast blandt Norges Høvdinger
Der vil bevare gammel Sæd og Frihed,
Og tør opfatte sig mod Olaf Digre.
Din Fader Thorberg har jo derimod
Længst ladet sine Ornevinger stække
Af Kongens Gunst. Og Dig han holder jo
Fast som et Barn, endstjendt du længst har naaet
Den Alder, da en Høvdings Søn før var
I Biking alt. Kong Olaf var jo selv
Tolv Aar kun, da han nødte Sigurd Syr
Sin Stedsfar, til at give sig to Skibe
Fuldt rustede med Baaben og med Folk,
Og drog i Biking.

Gystein.

Ha, det vil jeg og!

Jeg vil ei længer holdes hjemme her
Paa dette stille Giske. Derfor var det,
Jeg sagde før, dit Kvad og angik mig.
Til Baaren skal min Fader skaffe mig
Et Langskib, vel udrustet og bemandet.
Saa drage vi ud paa det store Hav
Til fjerne Kyst, at vinde Bytte, Hæder!

Dg Du, Islænding, Du skal følge mig
Med Raad og Daad, som Kane fulgte Olaf.

Stein.

Nu, hvorfor ei? Vi kan jo tales ved
Naar Du har Skibet. Iys, der er din Moder.

Anden Scene.

Ragnhild. De Forrige.

Ragnhild.

Godt, at jeg træffer Eder sammen her.
Jeg søgte Eder just.

Gystein.

Hvad er der, Moder?

Ragnhild.

Jeg bringer Budskab, kjærkommet for mig
Dg Dig, min Søn, dog kanstee ei saa godt
For vor islandste Gæst.

Stein.

Jeg gætter det, —

Din Husbond kommer hjem i Afteld.

Ragnhild.

Saa er det.

Hans Skib er alt i Sigte ud i Fjorden,
Vi kunne vente ham, hvert Dieblif.

Gysteinn.

Min Fader kommer! Og det skulde ei
Tillige være godt for Husets Gæst?
Hvor kan Du sige Saadant, Moder? Naar
Har Thorberg Arnesen paa Giske glemt
En Hordings Gæstfrihed?

Ragnhild.

Ikke hidtil vel.

Jeg haaber og, det skal ei skee i Aften.

Stein.

Dog, da Du ei er vis derpaa, Fru Ragnhild,
Var det vel bedst, vi ganske undgik Proven.

Gysteinn.

Hvad mener Du? — Du vil —

Stein.

Til Tak, fordi
Fru Ragnhild optog mig, den Fredløse,

Da jeg var træt og som et Dyr forfulgt,

Jeg vilde nødig bringe hende Ufred.

Den gode Pleie her i disse Dage

Har givet mig min Førlighed igjen —

Jeg frygter ikke meer for Kongens Hunde,

Og skal nok slippe ubemærket bort

Før Thorberg seer mig.

Gystein.

Moder, kan Du taale

At dette nævnes blot, end sige skeer?

Jeg kan ei taale det. Jeg vil det ei.

Stein skal ei drage bort.

Ragnhild.

Vær rolig, Søn.

Get vil jeg sige kun, at før skal Ragnhild

Selv vandre husvild bort fra Giske Gaard,

End Stein skal drage bort, naar Thorberg kommer.

Gystein.

Stein, hører Du?

Stein.

Tak, gjæve Ragnhild! Men

Før du til Handling gaaer i denne Sag

Bør Du og vide ret, hvor dybt den strækker.
Det er ei nok, jeg har fornærmet Kongen —
Jeg har, paa Flugten gjennem Ørkedalen,
Dg dræbt en af hans Harmænd, som med Spot
Mig vilde nægte videre Befordring.
Jeg slog den Træl, og tog hans Hest til Flugt.
Derfor er Kongen rasende.

Ragnhild.

Jeg veed det.

Det gjør din Stilling mere farlig, men
Dg Brøden, at forraade Dig, des større.
Ja, havde Du end dræbt Kong Olaf selv,
Jeg lod Dig ikke fare nu fra Gaarde,
Nu, dine Fiender lure rundt omkring.
Du veed jo, Stein, Du har mig engang viist
I Nødens Stund en Tjeneste, saa stor,
At nu jeg glædes ved en ringe Gjengjæld.
Thi maa Du blive.

Stein.

Nu velan, Fru Ragnhild!

Saa vil jeg paa dit Ord her vente Thorberg.
Men huff, jeg svarer ei for Følgerne.

Ragnhild.

Alt vil gaae godt, Jeg tvivler ei derom.

Thorberg er vel en ivrig Ven af Kongen,
Men han er ogsaa Husbond her paa Giske,
Og kan ei bryde Gjæstfrihedens Love.
Dog er det bedst, han ikke seer dig strax.
Jeg har alt sørget for, at Ingen melder
Ham din Nærværelse, før selv jeg gjør det.
Han kan ei overraske os, jeg har
Sat Vagt at melde, naar han gaaer i Land.

Gystein (som imidlertid urolig har seet ud af Lugen.)

Nu lægger der et Skib til Landingsbryggen!
De have Blus ombord — jeg skimter Mærket —
Det er min Faders — see!

(En Huskarl træde ind og melder.)

Herr Thorberg kommer!

Gystein (vil ile ud.)

Saa maa jeg ham imøde! —

Ragnhild.

Nei, bliv her.

Du vil jo bistaae mig at frelse Stein?

Gystein.

Det vil jeg, ved mit Liv!

Ragnhild.

Lad mig da raade.

Bor Gjæst jeg sætter ved din Side, Eysteин,

Dg gjør Dig saa ansvarlig for hans Fred

Gaa ind med ham i Kammeret tætved,

Dg vent, indtil jeg kalder Eder Begge.

Jeg vil modtage Thorberg ene her.

Eysteин.

Saa kom da Stein. Følg rolig Din Beskytter!

Stein (ibet han følger Eysteин ind i Kammeret.)

Nu, hvad der skeer — skal jeg mit Liv end lade,

Jeg takker Eder, som for Livet frelst.

Credie Scene.

Ragnhild bliver nogle Diebliske alene, rolig syende med at sætte afstillede Solvander og Rar tilrette paa Bordet foran Højsædet. Strax efter træder Thorberg ind fra Baggrunden, og taler i Døren til sit Følge udenfor.

Thorberg.

Vent mig i Skaalestuen, mine Mænd,

Der Ild er optændt — Kveldsmaden beredt.

Kvæg Eder godt og snart, det kunde hænde

Bor Hvile blev ei lang.

(gaaer op i Stuen)

Ragnhild (træder ham imøde.)

Velkommen hjem til Giske, kjære Husbond!

Thorberg.

Tat Ragnhild! — det er Dig! Nu, hvordan gaar det?

Hvor lider Børnene?

Ragnhild.

Kun godt, min Husbond.

De Smaa er alt til Ro. Kom, sæt Dig her

Dg lad mig hjælpe Dig.

(Hun hjælper ham at tage hans Vaabenspykker af.)

Thorberg.

Tat. — Skal du selv? —

Hvi er Du ene? hvor er dine Terner? —

Dg hvor er Gystein, hvor min raske Gut?

Hans friske Stemme pleier dog at være

Den første, som jeg hører her paa Gaarden;

Jeg er saa vant til, at han møder mig. —

Ragnhild.

Først har din Hustru dog vel Ret at møde

Dig ved din Hjemkomst. Det er ikke ofte

Du giver hende Leilighed dertil.

Du er jo fast din meste Tid hos Kongen.

Thorberg.

Saa er min Pligt.

Ragnhild.

Siig heller dog din Lyst.

Hvad Pligt har Du mod Kongen? Du er selv

Saa god som han.

Thorberg.

Nu Ragnhild! Ikke veed Du

Hvad selv Du siger! — Ingen Mand i Norden

Kan lignedes nu med Olaf Haraldsøn.

Dog, lad os ikke strax oprippe atter

Den gamle Strid.

Ragnhild.

Kom Thorberg, tøm det Bæger,

Det vil Dig gjøre godt. Du er jo bleg

Og seer mørksindet ud. Hvad fattes Dig?

Elemt Nytt fra Hove?

Thorberg.

Altid nok af Ondt.

Mit Sind er dybt bekymret.

Ragnhild.

Siig, hvad er der?

Thorberg.

Kun lidet nytted det, om end jeg sagde
Dig min Befymring. Ei Du deler den.

Ragnhild.

Hvor kan Du vide?

Thorberg.

Jo, thi den angaaer
Bort Fædrelands, vor Konges Tilstand, Ragnhild!
Og Du, Du tænker som din Fader Erling
Kun paa din egen Slægt, dens Magt, dens Fordeel.

Ragnhild.

Nu, hvad kan vel en Kvinde gjøre bedre?

Thorberg.

Jo Ragnhild, en storfindet Biv, som Du,
Vel burde kunne dele med din Husbond
Hans Iver for den ny, den bedre Tid,
Som Olaf nu, ved Kristendommens Lys,
Bed ordnet Magt vil bringe over Norge.
Hvad hjalp det før, om vore store Uetter
Var' nok saa mægtige, var' nok saa stolte,
Naar de stod hver for sig, ja mod hinanden
I hedenst Blindhed, og lod Landet aabent

For alstensk Vifingspaf og fremmed Bælde?
See, over denne gamle Rat er nu
En Sol opgaaet i Kong Olafs Die,
Dg vel forgjæves strider Rat med Dag.
Bed milde Ord, men og ved Kjæmpehaand
Arbeider Olaf nu paa Norges Bygning,
At snart dets Fjeldetind i Morgenlys
Kan staae med Høihed mellem Nordens Riger.
Det gjælder da for os, for Landets Første,
At ei staae spredte, lunkne, hver for sig,
Men samle os om ham, som vældig Formur,
Dg see vor bedste Hæder kun i Norges.

Ragnhild.

Det ligger mig for høit. Jeg seer kun det,
I Alt hvad Du har sagt, det, at vor Frihed,
De store Hovdingslægters gamle Frihed
Ei kan bestaae med Konning Olafs Magt.
Hvad Ret har Navnekongen Harald Grænskes
Godeløse Søn at herske over Mænd,
Som Du og dine Brødre, Erling Skjalgsøn,
Harek af Thjotta, og saa mange andre
Høibaarne Herfer, som fra først af langt
Ham overgif i Glands, i Magt, i Rigdom?

Thorberg.

Desværre Ragnhild, denne Tale kjender

Jeg altfor godt — det er din Faders Ord.
Jeg kjender ham, den gamle Knark paa Sole!
Han folgte gjerne Norge til Kong Knut,
Hvis dermed først han kunde styrte Olaf.
Og ei blot han, de Andre og, de Andre!
De Mægtigste, de Rigeste i Landet,
Min Broder selv forstaaer ei Kongen ret,
Og virke mod ham, meer end de ham hjælpe. —
Længst var det min Bekymring — og den stiger —
Thi meer og mere aabenlyst man vover
At løfte Hovedet. Forleden Dag
Blev Kongen, i sin egen Sal, frækt haanet
Af en Islænding, Skaste Lagmands Søn
Den unge Stein, en Pyntegjæk, som Kongen
Faat havde overvældet før med Godhed.

Ragnhild.

Men og holdt fangen mod hans Villie, Thorberg.

Thorberg.

Han var ei fangen. Han var Kongens Mand.
Du har da alt erfaret om den Handel?

Ragnhild.

Ja det var let at høre. Eggen her,
Det hele Søndmør er jo gjennemstreift

Af Kongens Folk, der efterstræbe Stein,
Som var han argeste Ildgjerningsmand.

Thorberg.

Det er han ogsaa. Han er Drabsmand, Ragnhild,
Og som en saadan lyst af Kongen fredløs.

Ragnhild.

Saa er det altsaa sandt! Han, en Udlænding,
En mægtig Høvdinges Søn, dømt fredløs for
En ringe Huskars Drab! Nu, det er da
En Frugt vel af de bedre Tider, Thorberg,
Hvorom Du talte nys?

Thorberg.

Det er det ogsaa.
For Alle nu den samme Lov og Ret.

Ragnhild.

Men ikke samme Frihed, som det lader.
Dog, een af vore gamle Friheder
Har Kongen vel endnu ei hævet, Thorberg.
Jeg mener vore Fædres gamle Skif,
Den helligste, de vidste af at sige —
Ubunden Gjæstfrihed.

Thorberg.

Hvor kan Du spørge?

Det veed Enhver, at aldrig før i Norge
Var nogen Kongehal saa pragtfuld gjæstfri,
Som Olaf Haraldssøns i Nidaros.

Ragnhild.

Det nægtes ei, at Olaf selv er gjæstfri.
Men, vil han ikke tage denne Frihed
Som alle andre, for sig selv alene?
Og vil han vel tillade sine Mænd —
Ja — Du maa taale Ordet, stolte Thorberg! —
Tillade Eder, Landets Øpperste,
At øve Eders Fædres Gjæstfrihed,
Naar ei den stemmer med hans egen Fordeel?

Thorberg.

Nu, hvortil disse tomme Spørgemaal, Ragnhild?
Bedst veed Du selv, om Hallen her paa Giske
Blev nogensinde luffet for en Fremmed,
Hvo han end var, om Ligger eller Jarl,
Naar kun han kom med Vre og med Fred.

Ragnhild.

Saa var det hidtil.

Thorberg.

Og saa skal det blive.

Ragnhild.

Nu det er godt. Men deraf følger meer.
Er Gjæsten over Tærsklen traadt, og Du
Hvad heller i dit Gravær jeg din Hustru,
Din Søn har raft ham Gaanden hen til Velkomst —
Da er den Fremmede os hellig, Thorberg,
Som egen Slægt, saalænge her han bliver,
Er han i Nød, maa vi forsvare ham.
Ei sandt, det er den gamle Skif?

Thorberg.

Saa er det.

Hvo tvivler derom? — Men hvor bliver Gystein?

Ragnhild.

Han kommer strax, men ei alene, Thorberg —
Thi viid, jeg tager dig paa Ordet nu.
En Gjæst er kommet i dit Gravær hid,
En Gjæst, som jeg modtaget har, og sat
Bed Gysteins Side. De er' Venner alt,
Din Søn og han, og findes altid sammen.
Det er vel ogsaa derfor, at ung Gystein
Ei mærket har din pludselige Ankomst.

Thorberg.

Dg hvo er denue Gjest, af hvem vor Søn
Er saa optaget, at han selv forglemmer
Sin egen Fader? —

Ragnhild.

Tal ei saa — Du veed,

Dig elsker Drengen fremfor alle dog,
Men glemmer heller ei hvad han har lært
Om Gæstevenskabs Pligt, alt fra sin Barndom.

Thorberg.

Hans Ravn da, denne Fremmede?

Ragnhild.

Han er

Gj Fremmed her paa Gaarden, denne Gæst.
I Nødens Tid har han engang beviist
Bort Hus en Tjeneste, som kræver Gjengjæld.

Thorberg.

En Tjeneste? — Mig aner intet Godt. —
Hvad mener Du?

Ragnhild.

Du veed, for to Aar siden,
Mens Du, som jo sædvanlig, var hos Kongen,
Blev her vor yngste Datter Thora født.

Barnet var svagt, man troede ei det kunde
Den næste Dag opleve. Derfor ønskede
Jeg at faae Glutten klistret, før hun døde,
Da vel jeg vidste, at saa var din Villie.
Men som du husker, var da ingen Præst
Paa Den her, ei heller i dens Nærhed.
Da traf det sig, at just et islandsk Skib
Her lagde til ved Den samme Dag.
Vi hørte, at der var en Præst ombord
Og lod ham strax indbyde hid. Men Præsten,
Som end var ung, og ikke stærk i Lærdom,
Undslog sig forat komme op paa Gaarden,
Hvis ikke Skibets Gier selv ham fulgte
Med Raad og Daad. —

Thorberg.

Ha, Ragnhild! hvilken Tanke
Mærk, som en Uveirssky, nu griber mig! —
Den Skibets Gier — Du har engang sagt
Mig Navnet — ha, det var jo —

Ragnhild.

Hør mig ud.
Det var en adelig, høvdingfødt Islander,
Ung, prægtig, gavmild, just paa Reisen da
Til Olafs Hof. Han fulgte Præsten hid

Med Venlighed, han holdt vor lille Datter
Selv over Daaben, — kaldte hende Thora
Og gav som Fadderskjænk en prægtig Guldring. —
Saa drog han bort, og vilde dengang ei
Modtage mindste Gjengjæld. Jeg tilfagde
Ham da mit Venkab og min Hjælp, saasnart
Han maatte den tiltrænge. Og nu, Husbond,
Er Tiden kommen!

(Hun aabner Døren til Sidsammeret.)

Kom Gystein Drrer! før nu frem din Gjest,
Din Fader venter.

Fjerde Scene.

Gystein Drrer med Stein ved Haanden. De Forrige.

Thorberg.

Ja, ved alle Helgner!

Stein Skafstedsøn!

Stein.

God Aften, Thorberg.

Gystein.

Fader!

Her bringer jeg Dig en navnkundig Gjest.

Og kjær alt for din Gystein, som en Broder.

Thorberg.

Bort fra ham, Søn! Han er en fredløs Mand.

Eysteин.

Just derfor er jeg hos ham.

Thorberg.

Ragnhild, Ragnhild,

Gvad har Du gjort!

Ragnhild.

Kun øvet Gjæstfrihed,

Saaledes som vi nylig det aftalte.

Ræk derfor Stein din Haand til Velkomst!

Thorberg.

Aldrig.

Her gjælder ingen Gjæstfrihedens Lov,

Stein kommer ei med Fred og ei med Vre.

Stein.

Ha Thorberg!

Eysteин.

Fader, krænk dog ei vor Gjæst!

Han er en Mand i Rød, og Eysteинs Ven.

Thorberg.

En dødsdømt Mand er og en Mand i Rød,
Men vil Du derfor have ham til Ven?

Eysteine.

Det vil jeg Fader, naar han er uskyldig.

Stein.

Net var det svaret, Eysteine Ørneunge!

Thorberg.

Døm ikke, Dreng, om hvad Du ei forstaaer.
Stein maa herfra, paa Stedet —

Ragnhild (til Stein og Eysteine, der vilde svare.)

Stille begge. —

Sandt er det altsaa Thorberg, hvad der siges,
Du er ei fri meer i din egen Gal?

Thorberg.

Her er jeg Herre, og skal vise det.

Ragnhild.

Saa viis da, hvad Du skylder Husets Ære —
Antag Dig Stein. Bortstød ei den Forsfulgte:
Hust, hvilken Tjeneste han har os viist.

Glem ei, din Hustru har ham lovet Venſkab
Og Hjælp i Nød — Indfri mit Løfte nu.

Thorberg.

Du har jo opfyldt det kun altfor godt,
Saavidt det stod til Dig. Du har indtaget
Her i vort Huus en Brand, ſom kunde ſætte
Det hele Land i Flamme, ſik Du raade.
Men heldigviis ophører her din Magt
Nu, jeg er kommen hjem. Viid, jeg har ogsaa
Et helligt Løfte, ſom jeg aldrig bryder.
Kong Olaf har jeg ſvoret Hjælp og Troſkab
I Vel og Vee, i Seier og i Død —
Hans Fiende kan jeg derfor ikke hule.
Du ſeer det vel, mit Løfte hæver dit.

Magnhild.

Man hører, Du er Kongens Tjener, Thorberg.
Vi her paa Landet har ei lært at ſkjælne
Saa fint imellem nye og gamle Løfter.
Jeg anſeer mig ei løst fra mit, ſaalænge
Du ei har raſt vor Gjeſt din Haand til Velkomſt.

Thorberg.

Det gjør jeg forſt, naar Stein har Kongens Fred.

Stein.

Men af ſig ſelv han giver mig ei Fred,

Dg aldrig beder Stein om Kongens Naade.
Paa denne Viis Du blev da aldrig løst
Fra Løftet, Ragnhild. Men det er alt skeet.
Thorberg har deri Ret. Du har optaget
Den Fredløse, saavidt det stod til Dig.
Du kan ei for, at ei din Husbond meer
Tør række Haanden til en ærlig Mand
Af Frygt for Kongen.

Eysteин.

Nei, Stein Skastesøn,
Her feiler Du. Frygt kjender Thorberg ikke —
Det veed jeg, Fader. O, jeg seer det vel,
Vi har kun alle misforstaaet Dig.
Ja, siig det Fader! Det var ei dit Alvor.
Du kan ei støde bort den Mand, din Hustru,
Din egen Eysteин kalder Gæst og Ven!
Jeg har jo tilfagt ham Beskyttelse —
Han er den ogsaa værd — jeg veed det, Fader! —
Det er jo for sin Frihed han er fredløs —
Kong Olaf, ikke han, har Uret her.

Ragnhild.

Vel talt, ung Eysteин.

Thorberg.

Søn, min stakkels Søn!

Hvo har vel fyldt din unge, rene Sjæl
Med onde Ord om Kongen?

Stein.

Det har jeg.

Jeg har ham sagt den hele Sandhed, Thorberg,
Og just fordi hans Sind er friskt og ungt
Opfatter han med Barme, hvad I Hofmænd
Af aarlang Trælleblindhed ei kan see.
Han veed, og han begriber, at Kong Olaf
Har holdt mig mod min Villie ved sit Hof,
Og vilde brugt mig som en Loffefugl
For lumsk at bringe Island i sit Garn.
Ung Gystein er alt Mand nok til at se,
At Jeg, en fri, en ædelsødt Udlænding,
Var i min Ret, ja, i min fulde Ret
Da jeg brød Lænken og fra Olaf flygted.

Thorberg.

Vel ogsaa Stein, da frækt Du haaned Kongen
Midt i hans egen Hal? — vel ogsaa da
Du myrded Kongens Narmand — Hvad?

Stein.

Nu ja,

Det var Rødværge.

Thorberg.

Nei, det er beviist,
Paa Drvarthing beviist ved Vidnesførsel,
At Thorgeir, som du dræbte, tog imod Dig
Med Benlighed, og bød Dig Nattely.
Men da Du myndig strax forlangte Hest
Til videre Befordring, svared han,
Som kjendte til din Udsærd nys hos Kongen,
At ei han vidste, om Kong Olaf tillod
En saadan Flugt. Hvorpaa Du kaldte ham
En Kongetræl, drog usformodet Sværdet
Og nedhug Thorgeir, uden Tid til Forsvar.
Var det ei saa? Du kan ei nægte det.

Stein.

Det har jeg heller aldrig tænkt. Jeg roser
Mig just af denne Daad. Den var nødvendig,
Mig gavnlig, samt en ringe Gjengjæld for
Hvad jeg har lidt hos Olaf.

Thorberg.

Nu, hvad er det
Da saa tilfaldt, det Store, Du har lidt?
Din egen Fader sendte dig til Olaf
Som Gidsel i en vigtig Sag. To Vintre
Var Du hos Kongen som en hædret Gæst,

Nød ikkun Godt, blev overøst med Gaver,
Men gav til Gjengjæld Haan og Drengetrods.
Kan Nogen tale her om Overlast,
Da er det Kongen, som med rolig Mildhed
Saa længe taalte dine kaade Streger.
Hvad Ret, hvad Skjøn vel havde Du, en Dreng,
At dømme om Kong Olafs høie Planer,
Fordi de krydsed lidt din egen Lyst?
Om det nu er vor Konges store Tanke
At samle alle Nordens delte Stammer
Med Tiden sammen til eet mægtigt Helt,
Hvad gjælder Enkeltmand vel derimod?
Saameget burde Islands Søn dog seet,
At om det lykkes Olaf at forene
Hans Fædres, som Drkno, og som Færo
Med Norge atter — da er det som Brødre,
Med lige Pligter, lige Rettigheder
At Kongen vil vi skulle leve sammen.
Han har jo nu alt givet Islands Mænd
I Norge samme Ret, som Landets Børn.

Stein.

Vi trænge ei paa Island til den Frihed
Din Konge giver, Thorberg. Den er kun
Et andet Navn for Skjændsel og for Trældom.
Tro ei, det lykkes ham at daare Island!

De lege kun med ham, de kloge Gamle
Deroppe — de vil ikkun vinde Tid —
Han kommer ingen Bei med dem, see til!
Hvad mig angaaer, jeg har kun ei formaaet
At bære Dækket længer — maatte bryde
Først med Kong Olaf, gjaldt det end mit Liv.
See, derfor er jeg fredløs.

Thorberg.

Og med Rette.

Nei, hør mig Ragnhild, hør mig kjære Gystein,
Du vil dog troe din Fader meer og bedre
End denne Fremmede? Jeg siger Dig
Jeg kan ei huse Stein, var han min Broder.
Du fatter ei, hvad dunkel Skjæbne hænger
Bed dette Dieblif. Stein er en Drabsmand,
Har dybt fornærmet Kongen, er af denne
Paa lovligt Thing lyst utlæg, saa Enhver
Der ham optager, bliver Kongens Uven.
Kong Olafs Uven! — Beed I vel hvad det
Har at betyde?

Ragnhild.

Nu, er det saa farligt?

Bil Olaf Dig tillivs, saa har Du jo

Min Fader, dine Brødre, vel tilsammen
Fæst mere mægtige, end Kongen selv.

Thorberg.

Det er just, hvad jeg frygter. Gi for mig —
Stod kun min egen Skjæbne her paa Spil,
Hvad troer Du vel jeg brød mig derom? Nei!
Men det er Kristentroens, Fædrelandets,
Kong Olafs store Sag, som her det gjælder.
Kun faa af Norges Hovdinger forstaae
Det høie Maal, hvortil Kong Olaf stræber.
Din Fader, Ragnhild, og min Broder Kalf,
Selv Einar Thambestjælver, Thore Hund,
Harek af Thiotta, og hvad veed jeg Alle —
See kun i Olaf en for mægtig Nabo
Og gribe gjerne hver en Leilighed
Til at forene sig med Norges Fiender
Mod Kongen. Nu er jeg, og Finn min Broder,
Af Landets Hovdinger de sidste fæst
Som Olaf veed, at han kan stole paa.
Faldt vi nu ogsaa fra — hvad vilde skee
Om jeg antog mig Stein, Kong Olafs Fiende,
Og maatte slutte mig til dine Fjender —
Da brast den sidste Steen i Olafs Krone,
Og Landet var da aabent for Kong Knut.
Men det skal aldrig skee! Ved Himlen — aldrig!

Forlænge alt har Thorbergs Tag beskyttet
Den, som har haanet Olaf. Ja, jeg burde —
Som Kongens Lendermand det var min Pligt
Nu, jeg har fundet denne Fredløse,
At gribe ham og sende ham til Olaf —

Gystein (vil ile Stein tilhjælp.)

Det vil Du ei, min Fader!

Ragnhild.

Nu, det mangled

Kun i din Skjændsel, Thorberg!

Stein (drager sit Sværd.)

Lad ham kun

Om han formaar! — Dyrt sælger jeg mit Liv.

Thorberg.

Kun rolig Alle her! Jællending, hust
Forhallen hist er fuld af mine Mænd,
Og jeg behøver kun et Bink, saa er Du
Omringet, bundet, før Du veed deraf.
Du er min Fange Stein, og ei min Gjæst,
Thi Kongens Fiender er ogsaa mine.
Men, da min Hustru ubetænksem har
Modtaget Dig — min Søn Dig raft sin Haand —

Saa vil jeg her ei øve Fiendens Ret,
Vil selv ei overgive Dig til Kongen.
Fra Giske Gaard Du drage hørt med Fred!
En Baad med nogle Mænd skal sætte Dig
Fra Den over til det faste Land —
Der faaer Du sørge for Dig selv, Islænding.

Gystein.

Men Fader! veed Du og, at hele Egnen
Igjennemstøves af Kong Olafs Mænd?
De ville gribe ham —

Thorberg.

Det bliver hans Sag.
Bed Himlen, jeg kan ikke gjøre mere.
Skaf Baaden færdig, Gystein. —

Gystein.

Ja, min Fader! —
Betænk Dig, før Du driver os til Handling —
Din Gystein beder Dig — betænk Dig vel!

Stein.

Bed ham ei meer. Stein Skastesøn ei trygler
En Konges Træl om Husly og om Fred.
Farvel da, Thorberg Arnesøn — og Tak

For god Modtagelse. Jeg lover Dig,
At kommer jeg engang til Island hjem,
Da skal jeg bringe Hilsen og Fortælling
Om Ederes Færd til vore Sagamænd,
Saa det i Skrift kan vorde opbevaret
Hvorledes gammel Gjæsteret og Frihed
Udøves nu i Norge.

Thorberg.

Som Du vil.

Jeg venter ingen bedre Lov af Saga,
End at hun engang vil om Thorberg sige:
Han var sit Fædreland, sin Konge tro.
Nu Gud befalet!

Ragnhild (træder i Veien for Stein.)

Stein — Du venter her.

Jeg har endnu et Ord i denne Sag.

Thorberg.

Hvortil fler Ord?

Ragnhild.

Det er det sidste, Thorberg.

Thi Du maa vide — Ha, hvo kommer der?

Femte Scene.

(En gammel krumbølet Mand, indhyllet i en sild graa Kappe, med en Hætte over Hovedet, træder ind ad Hovedindgangen.)

Den Fremmede. De Forrige.

Den Fremmede.

Guds Fred i Huset!

Thorberg.

Tak, det kan behøves.

Den Gamle, som med saadan Hilsen træder
I Thorbergs Hal, er en velkommen Gæst.
Hvo er Du, og hvad søger Du?

Den Fremmede.

Kun Husly.

Jeg hedder Gunnar, er en fattig Bonde
Fra Sognefjord, som været har med Korn
I Nidaros, og vendte nu tilbage
I liden Baad, med nogle andre Folk.
Vi kom just under Den her i Kveld —
Mørket faldt paa, og det seer ud til Uveir.
Da saae vi denne store Gaard at lyse
Saa venligt i Mulmet, som den vilde
Indbyde os til Nattely. Vi kom da,
Og blev i Folkestuen godt modtagne.

Der er mit Følge nu. Kun jeg, den Eldste,
Blev sendt herind, at hilse Husets Herre.

Ragnhild.

Det kunde Du Dig spart. Gaa ud igjen
I Stuen, der er sørget vel for Gæster
Af din Slags, Bonde.

Thorberg.

Ragnhild, ikke saa!

Det er nok Du, ei Thorberg, som her glemmer
Den rette Gæstfrihed. Kom, sæt Dig Bonde,
I Højsædet — Den Gamle bør man hædre

(han fører den Fremmede hen til sit eget Sæde, og opvarter ham selv.)

Den Fremmede (idet han sætter sig.)

Men Herre dog!

Ragnhild.

Du vil da, at en Fremmed
Skal see vor Ufred?

Thorberg.

Hvad her foregaaer

Maa hele Norge see. Tag for Dig, Gamle.
Her staaer endnu min Nadver urørt. Der,

Løb dette Bæger med mig. Vær velkommen
Hos Thorberg Arnesen paa Giske!

Den Fremmede.

Tak,

Min ædle Herre! Altid har jeg vel
Hørt vidt berømme Giske Gjæstfrihed,
Men dette overgaaer dog Rytget langt.

Ragnhild.

Hør hvor han priser Dig! Det passer godt
Naar Du den første, bedste Stodder sætter
Her i dit Højsæde, men støder ud
I Mattens Mørke og i Fiendevold
En ædel Gæst, din Søn, din Hustrus Ven.

Thorberg.

Stein endnu her? Ulykkelige, bort!
Det gjælder Livet.

Stein.

Ogsaa dit. Vi træffes
Vel engang, naar dit Huus ei dækker Dig.
Farvel, Fru Ragnhild!

(vil ile ud.)

Ragnhild (griber hans Haand.)

Stein, vi følges ad!

Stein.

Hvorledes?

Eysteine.

Jeg forstaaer Dig, Moder!

Thorberg.

Ragnhild,

Hvad er din Agt?

Ragnhild.

Jeg anseer mig ei Løst

Fra Løftet og fra Gjæstfrihedens Pligt

Imod en Mand i Nød, ved Olafs Bud.

Da Du ei vil mig bistaae i den Sag,

Saa faaer jeg handle ene. Jeg forlader

Et Huus, hvor ingen Vre meer kan boe.

Vi maa adstilles, Thorberg. Af hvad jeg

Hidbragte, tager jeg kun med et Skib,

Som alt med det Nødvendige er ladet

Og venter fuldt bemandet. Thi jeg tænkte

Mig dette Sagens Udfald. Med min Gjæst

Jeg farer nu til Sole, til min Fader, —

Der, veed jeg, findes gammel Gjæstfrihed.

Stein.

Ha! det var talt som Erling Skjalgsøns Datter!

Thorberg (med undertrykt Bevægelse.)

Nu Ragnhild — som Du vil. Drag bort. Dog vist
Jeg troer, at snart Du kommer hid igjen —
Thi her har Du dog mest at sige.

Ragnhild.

Ja,

Jeg nægter ei, det gaaer mig haardt til Hjerte
At maatte vandre bort fra Giske Gaard.
Saamangen blid og venlig Stund har jeg
Dog havt i disse Stuer! Her har jeg
Født mine Børn, tilbragt mit halve Liv —
Hvor gjerne blev jeg her til Livets Ende!
Men saa det kan ei skee. En Tredie raader
Paa Giske nu, ei Ragnhild Erlingsdatter.
Thi maa hun bort, og kommer ei tilbage
For Du har op sagt denne Tredie, Thorberg —
Har brudt med Kongen!

Thorberg.

Aldrig skeer det da.

Saa gaa da Ragnhild, hvis Du virkelig
For denne Tredløse forlade kan
Din Mand og dine Smaa.

Ragnhild.

Jeg — mine Smaa?

Jeg skulde efterlade mine Døttre? —

Tro kun ei det. De følge deres Moder.

Thorberg.

Du har ei Ret til dem alene.

Ragnhild.

Jo,

En Moders Ret til hendes spæde Døttre.

Hvo skulde pleie dem, naar jeg er borte?

Nei, de maa med.

Thorberg.

O, mine søde Smaa!

Ragnhild.

End er det Tid. Du kan jo vælge, Thorberg,

Imellem os og Olaf. Siig et Ord —

Ræk Stein din Haand — og see! — vi blive Alle.

Thorberg.

Ha Olaf! Olaf! Prøven bliver haard!

Stein.

Thorberg! Du seer, der er ei andet for.

Ræk mig din Haand. Jeg har fast Ondt af Dig —
Din Straf begynder alt.

Thorberg.

Det gaaer for vidt.

Bort — bort fra mine Dine! Tag kun med
Hvad jeg har fjært — min Hustru — mine Døttre —
Mit halve Gods. — Dog tre Akenodier
Har jeg endnu, som Du mig ei kan røve —
De bedste — dem, hvorfor jeg offerer Alt,
Mit Fædreland, min Konge — og min Søn!
Ja Gystein! — Du er nu min Eneeste —
Kom hid! — Vi To maa holde sammen nu.

Ragnhild.

Du bliver ene, Thorberg, hvis jeg fjender
Ung Gystein ret. Jeg har ham gjort ansvarlig
For Stein, vor Gæst — thi maa han følge os.

Gystein.

Ja, Fader! Dgfaa mig Du stoder bort
Med Stein og med min Moder.

Thorberg.

Dgfaa Du! —

Min Gystein! — Dgfaa Du!

Eysteín.

Ja, jeg har lovet

Stein min Vestyttelse — det maa jeg holde.

Hvis ikke deri Du vil hjælpe mig,

Du bliver ene her tilbage, Fader!

Stein.

Tak Eysteín! Du var værd at være født

Paa Island selv. Det glemmer jeg Dig aldrig.

Ragnhild.

Jeg vidste det. Jeg tog ei Feil af Dig

Min holde Søn! Du er en værdig Vetting

Af Erling Skjalgson.

Eysteín.

Og af Finnvid Hundue.

Jeg flyver ud af Ornereden nu,

Da den skal bindes!

Thorberg.

Dreng! Hvad rober Du?

End er Du i din Faders Huus. Læg Tungen!

Du er ei voget ret fra Tugten endnu.

Du bliver her. Dig kan jeg tvinge dog.

Gysteín.

Det kan Du ei, min Fader. Ei meer nu.
Din Gysteín er ei meer et Barn. Jeg tæller
Nu fjorten Aar, er altsaa to Aar ældre
End Olaf var, da han alt drog i Viking.
Du har ei Ret, at holde mig tilbage,
Jeg fordrer nu min Frihed, og et Skib,
Dg drager saa til Sole, til min Morfaer.
Til Baaren gaaer jeg ud med Stein paa Tog —
Da skal Du høre fra mig.

Thorberg.

Gysteín! Dreng!

Gysteín.

Vel sandt — imorges var jeg halvt en Dreng
I Sind endnu — saa flygtig, ubetænksom,
Saa glad i Leg, saa vild som Fugl i Skove! —
Men denne Aften med dens mørke Alvor
Dg tunge Strid har modnet mig til Mand.
Nu veed jeg, hvad jeg kan og hvad jeg bør —
Dg jeg skal vise det.

Thorberg.

Var Du en Mand

Saa fatted Du den svære Kamp, jeg fører

Nu mod mig selv, for Kongen og for Landet,
Dg bisted mig i den, som Søn og Ven.

Gystein.

Jeg kjæmper ogsaa mod mig selv, min Fader!
Tror Du, det falder mig saa let, at skilles
Fra Dig, min Fader, Du, som var min Stoltthed?
Jeg vidste ei, hvor høit jeg elskte Dig,
Før nu, da vi maa skilles.

Thorberg.

O, min Søn!

Saa bliv hos mig! Du finder ingensteds
En Kjærlighed, et Hjem, som hos din Fader.
Du kan ei fatte ret, hvor kjær Du er mig —
Det kan en Fader kun. Du var mit Liv,
Hvor skulde jeg vel leve Dig foruden?
Jeg saae min Ungdom i dit kjække Blif,
Min Sjæl drak Livshaab af din friske Stemme.
Tro ei, jeg glemte Dig ved Olafs Hof!
Du var min Tanke der, ved Dag, ved Nat.
For Dig jeg kjæmped kun, for Dig arbeided
Jeg med min Konge paa at bygge Landet,
Alt der Du skulde finde Alt beredt,
Dg ei alene arve Giske Gods,
Men og din Faders Plads ved Kongens Side.

Saa var mit Haab. Nu var just Tiden kommen
At jeg Dig vilde ført til Hove, Gysstein!
Kun derfor kom jeg hjem. Og nu, til Løn,
Jeg skulde see Dig saa forspilde Alt,
Forlade mig, gaae med en fredløs Mand
Til Olafs værste Fiende — ja! til ham,
Som vil omstyrte hvad vi have grundlagt,
Som er en Kjæmper for de gamle Tætter
Mod Lysets Rige, dette Olafs Haab! —
Nei — det kan aldrig skee — Umuligt! —

Ragnhild. (som med Stein er bleven staaende i Baggrunden.)

Gysstein!

Vi vente Dig!

Stein.

Glem ei dit Løfte, Gysstein!

Gysstein.

Min Fader, hører Du de kalde mig?

Thorberg.

Hør ikke deres Ravnestrig! Bliv hos mig!
Herester skal Du være med mig, Gysstein,
Hvorhen jeg gaaer, ved Hove og i Leding.
Et eget Skib jeg giver Dig, udstyret

Som det sig sømmer for den Odelbaarne
Til Gifte Gods, — Du skal faae Heste, Vaaben,
Og Silkeklæder — Alt, dit unge Hjerte
Kan ønske kun — men Du maa følge mig!
Jeg bringer Dig til Nidaros, til Olaf,
Han vil Dig hædre som sin egen Søn.

Ragnhild.

Han vil Dig gjøre til sin Træl, husk det!

Gystein.

Jeg vil ei vorde Kongens Mand, min Fader,
Saalænge han kan bringe Mænd, som Dig,
Til at bortstøde Gjæst i Nød. Vel fatter
Jeg Noget af, hvad Du har sagt i Kveld
Om Olafs Størhed, om hans høie Planer,
Om Trofasthed mod Kongen og mod Landet —
Men Get jeg fatter bedre dog, min Fader,
Get, som gaaer foran alle andre Hensyn —
Og det er Trofasthed mod eget Huus,
Mod gammel Gjæstfrihed, mod Ven i Nød.
Det maa jeg følge, Fader. Jeg har lovet
Stein min Beskyttelse, den skal han have. —
Jeg maa ham føre til et sikkert Fristed,
Hvis ikke vorder Skib, og Gods, og Konge,
Ja selv din Kjærlighed mig tomme Ord!

Thorberg.

Saa gaa da — Uttaknemlige! — gaa bort —
Til dine Frænder — til Kong Olafs Fiender.
Du er ei meer min Søn. — Hvad har jeg sagt?
Ei nogen Søn meer? — Kan jeg tænke det?
Alene! Barnløs!

Gystein.

Fader! Hør mig dog!

Du er bevæget! — Stod os ikke bort —
Modtag vor Gjæst — Jeg selv vil gaae til Olaf,
Jeg vil fortælle ham, at Alt er min Skyld —
Jeg tager Alt paa mig.

Thorberg.

See ikke paa mig! —

Dit Blik mig smelter Hjertet i mit Bryst
Dg jeg maa være fast, jeg maa det, ja!

(som for sig selv)

Gav her jeg efter — vandt jeg mig min Søn
Bed at modtage Stein, da tabte jeg
Mit Bærf, mit Fædreland, min Konges Venstab.
Til Olaf kom da Thorberg aldrig meer
Undtagen vel som Fiende. Jeg — hans Fiende?
Kong Olafs Uven? — Ja, hvis her jeg hused,
Forsvared den, som Kongen har lyst utlæg,

Jeg var jo selv en fredløs Oprørsmand,
Nei, her er intet Balg. Stein maa herfra,
Lad følge ham Hvo vil. — Og dog — det falder
Saa haardt, at stride mod sit eget Blod,
Imod Ens Kjære, mod Naturen selv! —
Sligt er dog sleet før. Ja — om jeg huster —
Bisp Grimkel har mig ofte jo fortalt
Om Patriarchen hist i Østerland,
Som paa sin Herres Bud tro vilde offere
Sin Søn, sin Enefte. Forlanges dette
Nu og af mig, for Konge og for Land?
Jeg føler — ja! — Og kan jeg det? — — Hvi dvæle
I her endnu — saa gaa!

Eysteин (der er nær ved Udgangen, vender sig endnu engang om med de Ord:)

Farvel, min Fader!

Thorberg (med overstrømmende Jøselse.)

Nei bliv — jeg kan ei. — Eysteин! —

(Slutter ham i sine Arme.)

O, min Søn!

Eysteин.

Min Fader — Du har kaldet mig? — Jeg seer det —

Du vil optage Stein. —

Thorberg (som opvaagnet af en Drøm, støder ham atter fra sig.)

Hvad siger Du?

Optage Stein? — Nei, aldrig! — Bort nu, Dreng.

Godt, at Du vakte mig mod dette Navn,

Paa ham Du tænkte kun, ei paa din Fader!

Nu har jeg tømt den bittre Skaal tilbunds.

Saa drag da fra mig, Du, som var min Søn!

Far hen, min Alders Haab! — Tag Offret, Olaf! —

Nu kan jeg bringe det. Min store Konge!

Ja, jeg var svag. Nær var det nys, jeg havde

Forglemmt Dig for en vild, opsætsig-Dreng!

Nær havde Thorberg i eet Dieblif

Af ussel Svagthed kastet bort, forraadt

Hvad vi i lange Aar af Kamp og Arbeid

For Norges Fremtid have sammenvirket!

Gud være lovet, det fik dog ei skee!

Nu har jeg fundet dog mig selv igjen. —

End er jeg din, Kong Olaf! Din og Norges!

Dg Eders bliver jeg, indtil min Død,

Saa har jeg endnu nok at leve for.

Forlad mig Alle kun! — Tro ei, jeg staaer

Alene her igjen — Jeg har jo Kongen

Dg Olafs Gud. — D! Han vil hjælpe mig!

Magnhild.

Farvel da, Thorberg. Alt er nu forbi.

Rom Stein og Eysteinn — Nu ombord paa Skibet —
Og saa til Sole —

Den Fremmede (som under Ragnhilds Replik har reist sig, kaster Kappe og
Hætte, og staar der i kongelig Dragt, sigende:)

Bliver Alle her!

Thorberg (i den største Overraskelse, halvt synkende i Anæ.)

Min Gud, Kong Olaf! —

Ragnhild, Stein og Eysteinn (paa engang.)

Kongen!

Kong Olaf.

Ja, ham selv!

Kong Olaf takker for den gamle Gunnar

Og beder om at sættes i hans Sted.

Til Væn gjentager han den Gamles Hilsen:

„Guds Fred i Huset!“ — Nei, min ædle Thorberg,

Kong Olaf træder ikke mellem Dig

Og dine Nærmeste, til Splid og Sorg.

Dit Offer har Du bragt, som Abraham —

Krist være takket, som har ført mig hid,

At give Dig det uslædt her tilbage!

Modtag din Gæst — med ham din Søn, din Hustru,

Og vær din Konges Ven, som hidindtil.

Thorberg.

Min Herre og min Konge!

Kan Du tilgive mig! Hvad har Du seet! —

Kong Olaf.

Din Strid, min Thorberg. Vel en Kamp, saa haard

Som ikke mangen paa en blodig Val.

Her har Du vundet mig en Seier, Thorberg,

Langt mere herlig, end ved Baabendaad —

Den Drot jeg veed ei, som opviser Magen.

Tilgive Dig? Det er din Konge, Thorberg,

Som her maa ætse din Tilgivelse,

Fordi han under fremmed Dragt har listet

Sig i dit Huus, kun forat prøve Dig.

Strax efter Du var reist fra Nidaros,

Fik jeg et Bud med vigtig Tidende,

Som gjorde det nødvendigt, at jeg drog

Med nogle Skibe sonderpaa. Da Vi

Kom under Den her, blev det fortalt

At Stein, den Fredløse, var flygtet hid.

Jeg vidste vel, min Ven, at ikke Du

Godvillig kunde huse Olafs Fiende,

Men fik dog Lyst at see, hvor Sagen stod,

Lod derfor mine Mænd i Forhallen

Dg kom herind forklædt, som Gunnar Bonde.

Stolt Ragnhild! — Nu Du bliver dog paa Giste! —

Hin Tredie vil Du ikke frygte meer,
Du seer, han vil kun godt. Ja, fast jeg vadder,
Herefter vil Du nøle, før Du viser
En fattig Bonde fra din Hal. Det kan
Jo hænde, at hans Koste skjuler Kronen.
Det kan og hænde, seer Du, at Kong Olaf
Er ei en saadan Gæstfrihedens Fader
Som man har sagt.

Ragnhild.

Min høie Herre! Havde

Jeg kunnet ane —

Kong Olaf.

Lad det være godt —

Alt er nu glemmt.

(Til Gyssja.)

Og Du, min kjække Gut —

Jeg burde være vred paa Dig — thi Du,

Du ene havde nær fordunklet Olaf

Hos Thorberg. Men jeg kan det ei. Jeg veed

Jo selv hvad Magt et udstjemt Barn kan have,

Jeg selv har og en Søn — min liden Magnus —

Han gjør fast med sin Fader hvad han vil.

Gystein, din Haand! Nu troer Du ei saa let

Hvad Ondt der siges om Kong Olaf?

Gysteinn.

Aldrig meer!

Rong Olaf.

Og Du vil være Olafs Mand?

Gysteinn.

Til Døden!

Thorberg.

Min Søn! Min Konge!

Rong Olaf (til Stein, der er bleven staaende i Baggrunden.)

Dig, Stein Skaftesøn,

Jeg giver Fred. Du har mig haardt fornærmet,

Har slet udlagt min gode Hensigt med Dig,

Har dræbt min Armand, og har nu gjort Dit

Til at fravende mig min bedste Ven —

Dog giver jeg Dig Fred, for Thorbergs Skyld.

Drag frit, hvorhen Du vil. Kun maa Du love

At ei Du fører Baaben mod Rong Olaf

Og Norge.

Stein.

Vel, jeg lover det. Dog blot

Saalænge Du ei voldelig angriber

Min Fædre. Thi, gjør Du det, Rong Olaf! —

Da staaer jeg mod Dig, havde Du end tiggang
Mig skjænket Livet.

Kong Olaf.

Bær kun rolig derfor.

Det aldrig var min Agt at gaae med Hærskjold
Mod Island; kun ved Mildhed og ved Klogskab
Jeg vilde knytte denne gamle Stamme
Til Fædrelandet. Og saa det maa nu
Opgives for det Første. Jeg har nok,
Ja, meer end nok at varetage her
I Norge selv, som brister under mig.

(tager Thorbergs Haand.)

Ja, Thorberg, ja! — det mørknes meer og meer.
Alt hvad jeg stræber for at klarne Landet
Ved Lysets Magt, ved Kirke og ved Lov,
Det nytter Lidet meer. Det gamle Ufred
Nu hæver atter fræk sit stygge Hoved
Og vil bortskræmme Duen, jeg har bragt.
Dit Huus, som jeg det fandt i Kveld, min Thorberg,
Er godt et Billed paa det hele Land:
Mand staaer mod Hustru, Fader imod Søn,
Ven imod Ven — for Olafs Skyld! — Og sjælden
Jeg har det i min Magt, saa let som her
At stifte Fred. Det er ei nok dermed —
Gi blot af Landets indre Splid jeg trues —
Og udenfra nu kommer Stødet til.

Biid, Thorberg! Budet, som mig kalder sydpaa,
Har meldt, at der til Viken nu er kommen
Udsendinge fra Knut i England, som
Forlange Norges Rige af min Haand
For deres Herre. De skal vel faae Svar.
Bed Gud! Det skal dem siges, at saalænge
Kong Olaf endnu har sit Hoved oppe
Skal ingen Fremmed herske her i Norge.
Min Kamp vil blive haard. Dog, strides vil jeg
Indtil det Sidste, for min gode Sag.

Thorberg.

Og Kristus vil Dig give Seir, min Konge!

Kong Olaf.

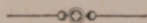
Det troer jeg vist. Om ikke her i Livet
Saa ved min Død. Ja, det mig bæres for —
Jeg har alt ofte seet det i Drømme,
At Herren engang vil mig finde værdig
Til, som en Martyrdrot, at offe Livet
For Kristentroen, for mit elskte Folk.
Da skal min Gjerning leve for mit Land,
Da skal jeg seire efter Døden, Thorberg!
Da vil der spire Roser af min Grav,
Og Kvad og Psalmer vil mod Himlen stige
Om Olafs Kjærlighed til Norges Rige!

(under de sidste Replikker har Gysslein paa et Bink af Thorberg aabnet Døren til Forhallen.

Nafs og Thorbergs Mænd og Skjalbe fylde sagte Baggrunden af Scenen og iftemme efter Kongens Slutningsord følgende Aab :)

Hil Dig, Du høie
Hugprude Konge!
Hil Dig i Thorbergs
Trofaste Hal!
See, Sorg og Ufred
Evandt for dit Nafsyn.
Mildhed, den fagre,
Fulgte dit Fjed.

Lad da kun Luren
Lyde til Dødsstrid,
Kalde til Kamp mod
Mørkhedens Magt! —
Kriſt giver Kraft Dig
Glad til at kjæmpe,
Eſkjænker Dig Seirens
Salige Stund.

Erst im Jahre 1804 wurde die erste Ausgabe des Buches veröffentlicht.
Der Verfasser ist ein unbekannter Schriftsteller.

Die erste Ausgabe ist in zwei Bänden erschienen.
Der erste Band enthält die Geschichte der
Republik von Venedig von der Gründung
bis zum Jahre 1680. Der zweite Band
enthält die Geschichte von 1680 bis zur
Fälligkeit des Reichthums im Jahre 1797.
Die zweite Ausgabe ist in drei Bänden
erschienen. Der erste Band enthält die
Geschichte der Republik von Venedig
von der Gründung bis zum Jahre 1680.
Der zweite Band enthält die Geschichte
von 1680 bis zur Fälligkeit des Reichthums
im Jahre 1797. Der dritte Band enthält
die Geschichte der Republik von Venedig
von der Fälligkeit des Reichthums im Jahre
1797 bis zur Eroberung der Republik durch
Napoleon im Jahre 1806.

Die dritte Ausgabe ist in vier Bänden
erschienen. Der erste Band enthält die
Geschichte der Republik von Venedig
von der Gründung bis zum Jahre 1680.
Der zweite Band enthält die Geschichte
von 1680 bis zur Fälligkeit des Reichthums
im Jahre 1797. Der dritte Band enthält
die Geschichte der Republik von Venedig
von der Fälligkeit des Reichthums im Jahre
1797 bis zur Eroberung der Republik durch
Napoleon im Jahre 1806. Der vierte Band
enthält die Geschichte der Republik von
Venedig von der Eroberung durch Napoleon
im Jahre 1806 bis zur Auflösung der
Republik im Jahre 1813.

Die vierte Ausgabe ist in fünf Bänden
erschienen. Der erste Band enthält die
Geschichte der Republik von Venedig
von der Gründung bis zum Jahre 1680.
Der zweite Band enthält die Geschichte
von 1680 bis zur Fälligkeit des Reichthums
im Jahre 1797. Der dritte Band enthält
die Geschichte der Republik von Venedig
von der Fälligkeit des Reichthums im Jahre
1797 bis zur Eroberung der Republik durch
Napoleon im Jahre 1806. Der vierte Band
enthält die Geschichte der Republik von
Venedig von der Eroberung durch Napoleon
im Jahre 1806 bis zur Auflösung der
Republik im Jahre 1813. Der fünfte Band
enthält die Geschichte der Republik von
Venedig von der Auflösung im Jahre 1813
bis zur Wiederherstellung der Republik im
Jahre 1848.

